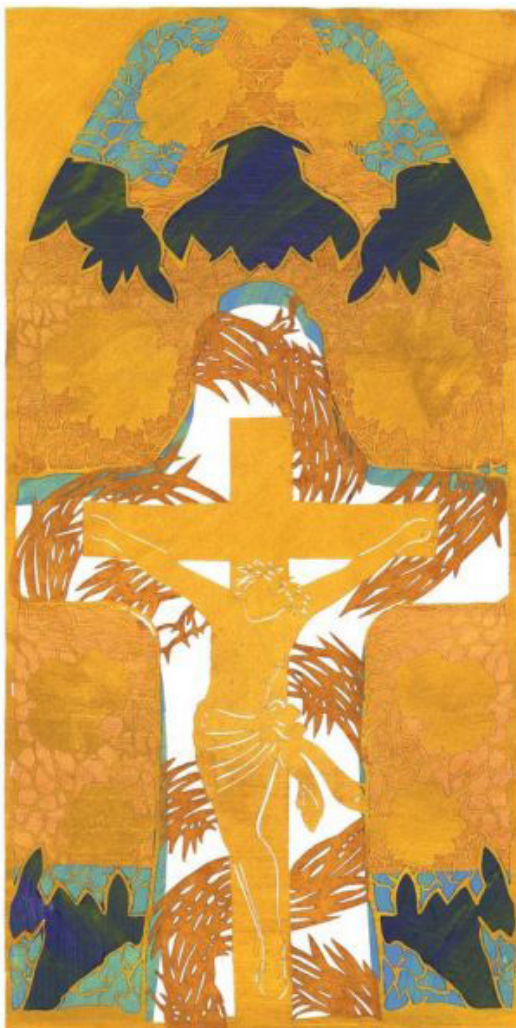

KUNST I SOGNEGÅRDEN

FRA GÆKKEBREV TIL PAPIRKUNST

INTERVIEW MED KUNSTNEREN SONIA BRANDES Af Christina R. Nielsen, kordegn

At klippe og sende gækkebreve er en dansk påsketradition, som praktiseres af mange børn og barnlige sjæle i forventningen om at modtage et chokoladepåskeæg retur. Det er en tradition, som den 71-årige kunstner Sonia Brandes også holder

meget af – og som vækker skønne minder om hendes barndom på Ærø, hvor man har en meget fin gækkebrevstradition. Hvor gækkebreve for de fleste handler om et venligt drilleri og udsigten til et chokoladepåskeæg, drejer det sig for Sonia Brandes om noget andet, nemlig selve papirklippet samt de mønstre og den symmetri, hun kan skabe med papir og en saks. Gækkebreve var Sonia Brandes første bekendtskab med at klippe i papir og har siden da været med til at forme hendes vej gennem livet – og ikke mindst hendes professionelle virke.

H.C. ANDERSENS PAPIRKLIP BLEV EN "ÅBENBARING"

Sonia Brandes' interesse for papirklip tog for alvor fart i gymnasietiden: *"I 2.G. besøgte jeg H.C. Andersens Museum i Odense, hvor jeg stod og betragtede hans papirklip. Det var som om, at de blev 'født for øjnene for mig', og så kunne jeg bare mærke, at sådanne papirklip – og ikke mindst billeder - ville jeg også lave! Det var nærmest som en*

FERNISERING: SONIA BRANDES

Søndag d. 9. september kl. 12.15 (umiddelbart efter gudstjenesten) præsenterer kunstneren Sonia Brandes sine papirklip. Ved ferniseringen er der musikalsk underholdning ved "Den Lille Salon".

Udstillingen kan ses i sognegården til og med d. 7. januar 2019 – og som udgangspunkt på hverdage kl. 10.00-15.00, bortset fra i undervisningssituationer, ved begravelseskaffe og andre aktiviteter. Kontakt evt. kordegn Christina Raakjær Nielsen på tlf. 86 22 68 12 el. elsted.sogn@km.dk.

slags åbenbaring” forklarer Sonia Brandes mig begejstret, da vi taler sammen i telefonen på en solskinsfyldt dag i maj. Hun tog H.C. Andersens teknik til sig – og videreudviklede den til sin egen og gjorde det helt selv, for som hun fortæller: *”Der findes ingen uddannelser inden for papirklip. Man kan ikke lære papirklip nogle steder. Men jeg vidste bare, at det var det jeg ville. Derfor blev jeg nødt til at lære mig selv det. Der var ikke andet for.”* Hun fortsætter: *”Hvis jeg var endt på Kunstakademiet, var jeg sandsynligvis blevet skolet i en helt anden retning. Derfor var det godt, at jeg holdt fast i papirklippet og fandt min egen vej”.* Og det kan jeg kun give hende ret i.

PAPIRKLIPPET SOM FOLKEKUNST

Papirklip har sin oprindelse i Kina, hvor papiret netop også blev udviklet, men det er en kunst, man kender til overalt i verden. Sonia Brandes forklarer: *”Papirklip er jo en folkekunst. Alle, der har lyst, kan give sig i kast med papirklippet. I Frankrig kalder man faktisk det at klippe i papir for ”L’art des Pauvres”, som betyder de fattiges kunst. Hvis bare du har en saks, kan du klippe i alting, fx avis-papir, indpakningspapir, ja, hvad end du har. Man kan altså skabe kunst med meget få remedier. Man behøver ikke at gå ud at købe dyre materialer”.*

Men på dette punkt pointerer Sonia Brandes, at hun adskiller sig fra folkekunsten: *”Jeg køber en bestemt dyr kirurgisk saks, syrefrit papir og lysægtede farver, som jeg bruger til at indfarve mit papir med. Det syrefrie papir og de specielle farver gør, at papiret og farverne bliver ved med at være som de er. Det er særlig vigtigt, da mange af mine papirklip hænges op i vinduer og dermed udsættes for meget sollys”.* Måden at lave papirklip på i folkekunsten er karakteriseret ved, at papiret foldes og klippes – og på den måde skabes der symmetriske mønstre og gentagelser i papirklippet – ligesom når man klipper gækkebreve, men denne metode følger Sonia Brandes ikke nødvendigvis altid: *”Jeg folder og klipper kun ind imellem, fordi jeg synes, det er sjovt at folde – og fordi det ligger i klippets natur. Men ellers kan jeg godt lide at variere det: Nogle gange folder jeg, klipper, lukker papiret op og klipper videre. Det kommer meget an på, hvad jeg skal lave”,* fortæller Sonia Brandes.

DET HANDLER IKKE KUN OM AT KLIPPE

Når Sonia Brandes sidder i sit arbejdsrum, som er placeret i midten af hendes 262 kvadratmeter store hus på Langeland tæt ved vandet, har hun god plads til at sidde med sine papirklip: *”Når jeg sidder og klipper, kan jeg sidde og dreje papiret, medmindre det er utrolig stort, så kan jeg blive nødt til at lægge det på bordet”* siger Sonia Brandes og fortsætter: *”Det er rart at kunne lade alting ligge på arbejdsbordet. At jeg kan arbejde med mine papirklip, tegne på dem, gå fra dem og komme tilbage – uden at rydde op. Det er skønt”.* Og ja, du læste rigtigt – i tilblivelsesprocessen af sine papirklip bruger Sonia Brandes det at tegne som et centralt redskab: *”Man styrer papirklippet på en anden måde, når man tegner. Det er til stor hjælp, når jeg laver store billeder. Jeg kan sagtens sidde og klippe uden at tegne. Men ofte viser det sig, at når jeg er færdig med at klippe, skulle det slet ikke have set*

sådan ud. Derfor tegner jeg helst, inden jeg klipper, da jeg kan blive ved med at lave det om indtil det er, som jeg vil have det”, fortæller hun erfarent. I sin arbejdsproces med et papirklip – også mens hun tegner det – fokuserer Sonia Brandes meget på, at der er ”noget” der skal holde sammen på papirklippet. Hun udtrykker det således: *”Papirklip skal have nogle punkter, strenge og broer, der går fra det ene element til det andet, så det sammen danner et netværk. De her netværkspunkter og påhæftninger holder sammen på det hele og er vigtige i min måde at udtrykke mig på – de er faktisk en lige så stor del af mit billedudtryk som selve motiverne”*. Udover papirklippet sammenhæng arbejder Sonia Brandes også meget med farvespillet i sine papirklip på forskellig vis: *”Jeg indfarver altid det papir, jeg klipper i, og jeg kan også finde på at klæbe farvet papir bagpå og så herefter klippe videre – og igen måske klæbe et nyt farvet papir bag på. Det er altså farver og lag i en skøn forening”*, fortæller hun.

AT KLIPPE TIL NOGET LÆST

Størstedelen af Sonia Brandes’ papirklip er lavet på baggrund af tekster, hun har læst og tolket. Hendes første udstilling i 1971 bestod af en række papirklip, hun havde lavet ud fra en læsning og tolkning af Det Gamle Testamente. Herudover har hun lavet papirklip til fx Brorsons Salmer, folkeviser og ikke mindst H. C. Andersens eventyr og digte, som er ret populære, hvilket Sonia Brandes beskriver så fint: *”Jeg oplever ofte bestillinger på papirklip, som illustrerer noget af H.C. Andersens stof. Der er jo en overflod i ham”*. I løbet af sam-

tales med Sonia Brandes mærker jeg, hvordan H.C. Andersen betyder meget for hende. Det har bl.a. resulteret i, at hun har lavet en billedbog for både børn og voksne ”Illustreret Alfabet” med udgangspunkt i H.C. Andersens eventyr. Den appellerer til børn og voksne på samme tid på en så finurlig og fin måde, som desværre kræver mere plads at beskrive end denne artikel tillader.

PAPIRKLIP OVERFØRT TIL FORSKELLIGE MATERIALER

Sonia Brandes’ papirklip bliver ikke ”kun” brugt som bogillustrationer og som udstillinger i sig selv. Hvis du fx går rundt i Odenses gader, kan du finde Sonia Brandes’ papirklip af Yggdrasil, Odin og hans ravne støbt på kloakdæksler. Hvis du kommer til Sønder Broby Kirke eller forbi kirkesalen på Munkemose Plejecenter i Odense finder du to altertavler, som Sonia Brandes har klippet med tanke på hhv. Davids 23. salme og Matthæusevangeliet. Håndarbejdets Fremme udgav i 2010 en kalender med 12 af Sonia Brandes’ papirklip omsat til korssting. Endelig kan du finde Sonia Brandes’ papirklip på Georg Jensens børnesengtøj ”Fairytale”, hvor scener fra den standhaftige tinsoldat er indvævet i stoffet. *”At se mine papirklip komme til udtryk på forskellig vis er både, sjovt, stort og dejligt”*, slutter hun ydmygt og stolt.

Sonia Brandes kan noget ganske særligt. Hun har formået at forfine og udvikle kunstarten papirklip til sin helt egen. Derfor er det heller ikke uden grund, at hendes papirklip har bragt hende rundt i hele verden. Hun har via Det Danske Kunstinstitut bl.a. udstillet i Østrig, Japan og Kina – og nu udstiller hun i Elsted Sognegård fra den 9. september 2018! Velkommen til en spændende og unik udstilling!

INFORMATION OM SONIA BRANDES

Sonia Brandes
 Houvej 71, Adamshøj
 5953 Tranekær
 Mobil: (+45) 60 14 01 46
 E-mail: mail@soniabrandes.dk
 Web: soniabrandes.dk